

Complexnummer: 521044

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Sluizencomplex Dongensekanaaldijk

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

521045, 521046, 521047, 526118, 526119

Woonplaats

Tilburg

Gemeente

Tilburg

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdobject

Bij Dongensekanaaldijk 7 B, 5047 SC te Tilburg

Complexomschrijving

Inleiding

Nadat de Zuid-Willemsvaart (1822-1826) als noord-zuidverbinding van 's-Hertogenbosch naar Maastricht was gegraven groeide de vraag naar een gelijkwaardige oost-westverbinding. Nadat rond 1890 de eerste definitieve plannen gereedkwamen duurde het nog tot 1909 voordat uiteindelijk met de aanleg werd begonnen. De nieuwe waterweg, onder de naam Wilhelminakanaal, werd in 1923 in gebruik genomen en vormde de verbinding tussen de Zuid-Willemsvaart en de Mark. Tijdens de oorlogsdagen van 1940 werden de meeste kunstwerken in en over het kanaal geheel of gedeeltelijk verwoest of beschadigd. Hetzelfde gold in nog ergere mate in 1944. In mei 1946 kon het kanaal na omvangrijke herstelwerkzaamheden weer worden bevaren. Doordat het kanaal in totaal ongeveer 15 meter verval moest overbruggen werden vijf sluizen gebouwd waarvan de vijfde de meest oostelijke is. Deze werden vanaf de Mark genummerd met de Romeinse cijfers I t/m V. Alle sluizen in het Wilhelminakanaal zijn bajonetsluizen. De lengte- en de breedtematen van de schutkolken werden afgestemd op de afmetingen van het meest gebruikelijk scheepstype, de kempenaar.

Doordat ten westen van Tilburg de daling van het traject zeer groot was werd hier gekozen voor de bouw van twee gekoppelde sluizen, die bestaan uit twee schutkolken die via een tussensluishoofd met elkaar in verbinding staan en zo in één sluis een tweetraps schuthoogte kunnen overbruggen. Sluis I en sluis III zijn bij de bouw in respectievelijk 1914 en 1916-1917 op deze wijze uitgevoerd. Sluis I, gelegen bij Oosterhout, is in 1972 vervangen door een moderne sluis met één kolk. Het hier beschreven complex sluis III is dan ook het laatste gave voorbeeld van dit type in het Wilhelminakanaal. Hoewel de toepassing van elektromotoren ten tijde van de aanleg van het Wilhelminakanaal nog in de kinderschoenen stond werden alle schuiven en sluisdeuren in het kanaal vanuit het centraal

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

geplaatste bedieningshuis elektrisch bediend. Door het verloop van het tracé bleek het noodzakelijk voorzieningen te treffen om de panden aan te vullen tot de vastgestelde waterhoogte. Dit gebeurde deels met water uit de Zuid-Willemsvaart, maar ook door bij de sluizen I, II, III en IV een schakelhuis-pompstation te plaatsen. Deze werden elektrisch aangedreven. In 1930 werd het Beatrixkanaal als zijtak van het Wilhelminakanaal gegraven en leverde daarmee aan Eindhoven een rechtstreekse verbinding met het Wilhelminakanaal. Het werk was in 1940 gereed. Via deze aansluiting kon ook overtollig water uit de Dommel door het Wilhelminakanaal worden afgevoerd. Hiervoor werd bij de sluizen I, II, III, en IV een spuisluis gebouwd.

Omschrijving

In 1916-1917 werd in het Wilhelminakanaal ter hoogte van de Dongense Kanaaldijk een SLUIZENCOMPLEX gebouwd. Het complex omvat een SLUIS (1) met ten noorden daarvan een BEDIENINGSHUIS (2) en een wat verder gelegen SCHAKELHUIS-POMPSTATION (3) evenals een dubbel WOONHUIS (4) voor de sluiswachter en sluis knecht. Ten zuiden van de sluis werd omstreeks 1940 een SPUISLUIS (5) gebouwd. De verdere, overigens niet beschermde bebouwing, bestaat uit de achter het woonhuis gelegen, sterk gewijzigde gekoppelde bergingen. Nabij het dubbele woonhuis een (later vervangen) eenlaags loods onder zadeldak. Een ten zuiden van de sluis gelegen schotbalkenloods werd in de Tweede Wereldoorlog verwoest en in 1954 herbouwd. De voorgedrukte gestandaardiseerde bouwtekeningen van het gehele complex zijn gesignd door ir. C.L. Schuller tot Peursum, en gedateerd 1915/1917.

Een uit dezelfde periode daterend, nagenoeg identiek doch aangetast complex bevindt zich eveneens aan het Wilhelminakanaal ter hoogte van de Voldijk. Hier werd echter, in tegenstelling tot de gekoppelde sluis aan de Dongense Kanaaldijk, een enkele sluis gegraven.

Waardering

Het complex is van algemeen belang. Cultuurhistorische waarden: het complex is van belang als uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling door het creëren van een oost-westverbinding door middel van de aanleg van een kanaal in het zuiden van Nederland. Het complex is tevens van belang als bijzonder voorbeeld van een technische ontwikkeling door de uitvoering van het gehele complex. Ensemblewaarden: het object is tevens van belang als essentieel onderdeel van een groter geheel dat is samengesteld uit diverse onderdelen die een functionele relatie hebben. De ensemblewaarde geldt ook vanwege de relatie die het complex heeft met een groter geheel dat onderdeel is van de infrastructuur in het Zuiden. Gaafheid: de ensemblewaarde wordt mede verhoogd door de nog aanwezige oorspronkelijke aanleg en de structurele en visuele gaafheid van het gehele complex. Het complex is het laatste nog gave voorbeeld van dit type in het Wilhelminakanaal.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 521045

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82725/193

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Tilburg	Tilburg	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Tilburg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Tilburg	AD			1948

*Omschrijving***

Inleiding

De SLUIS (Sluis III) werd in 1917 gebouwd. Aangezien het verval ten westen van Tilburg groot was werd hier, evenals bij Sluis I te Oosterhout, gekozen voor de bouw van een gekoppelde tweetraps bajonetsluis. Hoewel de ontwikkeling van elektromotoren nog gaande was werden alle sluisen in het Wilhelminakanaal voorzien van dergelijke motoren voor de bediening van de sluisen en de omloopriolen. De bediening werd geregeld vanuit het bedieningshuis dat steeds centraal naast de sluis is opgesteld.

Omschrijving

De schutsluis bestaat uit twee gekoppelde bajonetsluisen met boven-, beneden- en tussenhoofd. Om het grote verval, zoals dat ten westen van Tilburg in het Wilhelminakanaal optreedt, te overbruggen werd de sluis als tweetrapssluis uitgevoerd. De grotendeels in baksteen opgetrokken sluishoofden zijn alle voorzien van granieten slagstijlen in blokverband. Ook de hoeken van de deurkassen zijn in graniet uitgevoerd. Aan de ingangszijden zijn de hoofden bovendien voorzien van granieten dekzerken. De overige delen van de sluishoofden zijn voorzien van gietstalen aanslagstijlen. In alle sluishoofden bevinden zich gemetselde sponningen voor de schotbalkkering, aan de zijden van de benedenpanden dubbel, aan de zijde van de bovenpanden enkel. Tussen de dubbele sponningen bevinden zich stalen haalkommen met haalpenen. De sluishoofden zijn alle voorzien van houten puntdeuren (vernieuwd 1961-1962) waarvoor in de hoofden deurkassen zijn uitgespaard. Op de deuren een loopbrug met schuingeplaatste reling. De deuren zijn voorzien van gietstalen halsbeugels die middels stangen zijn verbonden met door elektromotoren aangedreven panamawielen. Deze panamawielen bevinden zich in de trottoirs langs de schutkolken. De kassen waarin de wielen zich bevinden zijn afgesloten door stalen luiken.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

In het sluishoofd van het benedenpand zijn aan weerszijden van de sluismond twee hardstenen aangebracht met in reliëf de opschriften 'ANNO' en '1917'. De schutkolkwanden zijn gemetseld met basaltblokken en hebben ingebogen hoeken. In de wanden zijn op twee niveaus gietstalen haalkomen met haalpennen aangebracht. Ook bevinden zich aan beide zijden van de schutkolk stalen ladders welke zijn ingelaten in de kolkwand. De kassen van de ladders zijn voorzien van gietstalen lijsten. In de wanden bevinden zich eveneens boven elkaar geplaatste smalle stalen deuren in granieten kozijnen. Het betreft hier waarschijnlijk kabelgoten. Aan de bovenzijde zijn de schutwanden voorzien van betonnen dekzerken met gietstalen aanslagstijlen. Langs de schutkolken liggen betegelde trottoirs welke vanwege het niveauverschil zijn verbonden middels granieten trappen. In de trottoirs is een groot aantal vaste bolders geplaatst.

Bij elk sluishoofd bevindt zich een van een verticale draaias voorziene bolder welke door middel van een elektromotor kan worden aangedreven. Het vullen en ledigen van de schutkolken voltrekt zich via omloopriolen die in de gemetselde sluiswanden zijn aangebracht: deze zijn af te sluiten met behulp van elektrisch bediende cilinderschuiven. Bij de hierboven beschreven draaibare bolders bevinden zich ook cirkelvormige stalen afdekplaten voor de plaatstalen kokers waarin de elektrisch bediende cilinderschuiven zijn geplaatst waarmee de omloopriolen worden bediend. Voor de hoofden is de kanaalmond verbreed en bekleed met basaltblokken. Voor de ingang van de sluis zijn remmingswerken en meerstoelen geplaatst. Bij het benedenhoofd bevindt zich in de kanaaldijk aan de noordzijde het betonnen inlaathoofd van het schakelstation (zie onderdeel 3 voor een nadere beschrijving).

Waardering

De sluis is van algemeen belang. Cultuurhistorische waarden: het object is van belang als bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische en technologische ontwikkeling.

Ensemblewaarden en gaafheid: het object is mede en vooral van belang vanwege de nog gave, oorspronkelijke staat waarin het verkeert, mede gezien de samenhang met de andere eveneens nog oorspronkelijke onderdelen van het complex. Het vormt hiermee het laatste gave voorbeeld van dit type sluisencomplex dat dateert uit de periode waarin het Wilhelminakanaal werd aangelegd.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Bedieningsgebouw

Functie

Sluis

Bedieningsmechanisme

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 521046

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82726/6

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Tilburg	Tilburg	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Tilburg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Tilburg	AD			1948

*Omschrijving***

Inleiding

Het SCHAKELHUIS-POMPSTATION werd in 1917 gebouwd als onderdeel van het sluisencomplex aan de Dongense Kanaaldijk. Het elektrisch aangedreven schakelhuis-pompstation diende om de waterhoogte van de ten opzichte van de sluis stroomopwaarts gelegen kanaalpanen tot de vastgestelde hoogte aan te vullen. Een dergelijk pompstation bevindt zich ook bij de sluisen I, II en IV.

Het gebouw bevindt zich ten noorden van het benedenhoofd. De achterzijde van de benedenetage is deels opgenomen in een dijkverhoging. Voor het remmingswerk bij het benedenhoofd is in de noordelijke kanaaldijk het betonnen inlaathoofd van het pompstation gelegen.

Omschrijving

Tweelaags bakstenen schakelhuis-pompstation op nagenoeg vierkante plattegrond onder dwarsgeplaatst zadeldak met aan de voorzijde een verlengd dakschild. De daken zijn gedekt met kruispannen. Het gebouw heeft doorgemetselde topgevels welke zijn afgezet met een rollaag bedekt met bitumen. De gevels bezitten uit twee delen bestaande, geprofileerde hardstenen aanzetten die aan de voor- en achterzijde uitkragen. Ook de nok van de gevel en de overgang van de dakschilden zijn uitgevoerd in hardsteen.

Van de westgevel, de eigenlijke voorgevel, is de begane grond, enigzins verdiept onder het maaiveld gelegen. Op de begane grond drie opgeklampte deuren met ijzerbeslag waarvan de twee aan de rechterzijde worden gescheiden door een smalle bakstenen middenstijl. Boven deze deuren een getrokken stalen H-balk, rustend op hardstenen aanzetstenen. Deze aanzetstenen vormen tezamen met de stalen balken en de latei boven het hierna te beschrijven venster een cordonlijst die zich voortzet over de andere gevels. Tussen de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

twee deuren aan de linkerzijde en de deur rechts een smal venster onder hardstenen latei met idem dorpel, gevuld met glazen bouwstenen. Boven de bakstenen middenstijl een uitgemetselde schoorsteen op getrapte bakstenen consoles. De schoorsteen wordt geflankeerd door smalle rechthoekige vensters onder hardstenen latei gedicht met glazen bouwstenen en voorzien van hardstenen dorpels. De drie vensters rechts van de schoorsteen zijn gekoppeld. De andere twee vensters bevinden zich aan de beide uiteinden van de gevel. Aan de bovenzijde wordt de gevel afgesloten door een boeiboord tussen de hardstenen aanzetten van de zijgevels. Deze beide zijgevels zijn, zij het gespiegeld, identiek. De smalle rechthoekige vensters zijn op gelijke wijze uitgevoerd als aan de voorzijde. De gevel bestaat uit een topgevel, aan één zijde verlengd met een schuine gevel die het verlengde dakschild ondersteunt. In dit verlengde deel, onder de cordonlijst die aansluit bij de lijst aan de voorzijde, een smal rechthoekig venster. Hierboven twee gekoppelde identieke vensters. In de topgevel vijf gekoppelde smalle rechthoekige vensters, de middelste drie aan de onderzijde verlengd. Hierboven drie gekoppelde identiek uitgevoerde vensters, het middelste verhoogd. Langs de zijgevel aan de zuidzijde een bakstenen trap met wang onder rollaag.

Aan de linkerzijde van de achtergevel een uitgemetselde schoorsteen op getrapte consoles. Rechts daarvan tweemaal drie gekoppelde smalle rechthoekige vensters. In de gevel een plaatanker. De cordonlijst sluit hier aan bij de dorpels van de vensters.

In de kanaaldijk ten noorden van het benedenhoofd bevindt zich het inlaathoofd van het pompstation. Het geheel in beton uitgevoerde hoofd bestaat uit een aan de kanaalzijde geopende, aan de bovenzijde open bakconstructie waarin zich het feitelijke driehoekige inlaathoofd bevindt. Dit is afgesloten door middel van een stalen rooster dat door middel van scharnieren in de betonconstructie kan worden geopend. Vlak achter de opening naar de kanaalzijde bevindt zich een dubbele schotbalkspanning voorzien van stalen randen.

Waardering

Het schakelhuis-pompstation is van algemeen belang. Cultuurhistorische waarden: het object is van belang als bijzondere uitdrukking van een technische ontwikkeling waarbij een oplossing werd gezocht voor het op hoogte brengen van het peil in gescheiden kanaalpannen. Ensemblewaarden: het object is mede van de belang vanwege de betekenis als essentieel onderdeel van een groter geheel waarmee het een functionele relatie heeft. Gaafheid: het object is sinds de bouw niet meer gewijzigd en is daarmee tevens van belang vanwege de architectonische gaafheid.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Industrie

Functie

Sluiswachterswoning(K)

Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 521047

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82726/28

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Tilburg	Tilburg	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Tilburg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Tilburg	AD			1948

Omschrijving**

Inleiding

In 1940 werden de werkzaamheden voor de aansluiting van het Beatrixkanaal op het Wilhelminakanaal voltooid. Door de aanleg van het Beatrixkanaal was ook de mogelijkheid ontstaan overtollig water uit de Dommel via de beide kanalen af te voeren. Hiervoor werd bij de sluisen I, II en IV een SPUISLUIS gebouwd.

Omschrijving

Ten zuiden van de schutsluis bevindt zich de spuisluis, bestaande uit een tweetraps betonnen spuijom die door middel van een brede aftakking met het kanaal is verbonden. De monding is afgesloten middels meerpalen. Aan het hoofd van de spuijom twee gesloten betonnen heftorens waarin zich de elektromotoren bevinden voor het bedienen van de geklonken stalen schuif. Aan de oostzijde is in het bovenste deel van de heftorens een uitlaat aangebracht. De schuif tussen de torens is via gallse kettingen verbonden met de contragewichten in de heftorens. Aan de heftorens, boven de spuijom, bevinden zich kleine stalen balkons waarop een slingerinstallatie voor de handmatige bediening van de schuif. Aan de westzijde van de heftorens een overigens vernieuwde metalen deur. Vóór de heftorens is in de wanden van de spuijom een dubbele schotbalkkering aangebracht.

De tweede trap in de spuijom bestaat uit een vaste stuw met in het midden een tussenhoofd. In dit hoofd en de wanden van de spuijom een dubbele schotbalkkering. De spui loopt uit in een lager gelegen betonnen kom die bij de overgang in het kanaal met basalt is bekleed.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De spuisluis is van algemeen belang.

Cultuurhistorische waarden: het object is van belang als uitdrukking van een bijzondere typologische ontwikkeling waarbij gebruik wordt gemaakt van gestandaardiseerde ontwerpen. Ensemblewaarden: het object is tevens van belang als essentieel onderdeel van een groter geheel dat is samengesteld uit diverse onderdelen die een functionele relatie hebben. De ensemblewaarde geldt ook vanwege de relatie die het complex heeft met een groter geheel dat onderdeel is van de infrastructuur in het Zuiden. Gaafheid: de ensemblewaarde wordt mede verhoogd door de nog aanwezige oorspronkelijke aanleg en de structurele en visuele gaafheid van het gehele complex en het object. Het complex is het laatste nog gave voorbeeld van dit type in het Wilhelminakanaal.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Spuisluis

Monumentnummer*: 526118

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82675/181

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Tilburg	Tilburg	Noord-Brabant

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Tilburg	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartemen aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Tilburg	AD			1948

*Omschrijving***

Inleiding

Het BEDIENINGSHUIS werd als onderdeel van het gehele complex in 1917 ten noorden van het sluisencomplex aan de Dongense Kanaaldijk opgetrokken. Vanuit het centraal bij het sluisencomplex geplaatste bedieningshuis worden alle onderdelen van het sluisencomplex elektrisch bediend.

Het gebouw heeft enkele wijzigingen ondergaan waarbij echter het karakteristieke voorkomen gehandhaafd bleef. Aan de zijde van de sluis waren in de gevel oorspronkelijk vier grote vensters met achtruits bovenlichten aangebracht. Deze zijn later vervangen door de huidige vensters zonder bovenlichten. De deuren in het gebouw zijn ook vervangen.

Omschrijving

Het eenlaagse bedieningshuis onder plat dak met overstek op geprofileerde klossen, heeft een L-vormige plattegrond. In de zuidgevel, aan de zijde van de sluis, vier grote, overigens vernieuwde rechthoekige vensters. In de westgevel twee kleine rechthoekige vensters onder een boog van groene geglazuurde bakstenen welke, uitgezonderd aan de zuidzijde, boven alle venster- en deuropeningen zijn aangebracht.

Aan de noordzijde bevinden zich in de geknikte gevel achtereenvolgens een klein openslaand venster en vervolgens een deels beglaasde deur met bovenlicht. De andere zijde van deze gevel is blind. In de oostgevel tenslotte een deels beglaasde deur met gekoppeld openslaand venster. Rond het gehele bedieningshuis loopt een band van gelazuurde groene bakstenen. De plint is uitgemetseld en voorzien van een afgeschuinde rand bestaande uit geglazuurde bakstenen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het interieur is in verband met technische vernieuwingen grotendeels gewijzigd.

Waardering

Het bedieningshuis is van algemeen belang. Cultuurhistorische waarden: het object is van belang als uitdrukking van een technische ontwikkeling waarbij de verschillende onderdelen van het complex vanuit een hierbij centraal gelegen bedieningshuis elektrisch konden worden bediend. Ensemblewaarden en gaafheid: hoewel het object enigszins in onderdelen is gewijzigd wordt het belang van het object tevens en vooral bepaald door het feit dat het onderdeel uitmaakt van een groter, nog gaaf geheel.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Bedieningsgebouw

Functie

Bedieningsmechanisme

Monumentnummer*: 526119

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82670/169

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>		<i>Provincie*</i>				
Tilburg	Tilburg		Noord-Brabant				
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Dongensekanaaldijk	5			5047 SC	Tilburg		
Dongensekanaaldijk	7			5047 SC	Tilburg		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>		<i>Appartement aanduiding</i>		<i>Grondperceel</i>	
Tilburg	AD					1948	

Omschrijving**

Inleiding

Het dubbele WOONHUIS ten noorden van de sluis werd in 1917 gebouwd. Het woonhuis aan de linkerzijde van het pand was bestemd voor de sluis knecht, het ruimer opgezette woonhuis in het rechterdeel werd bewoond door de sluiswachter. In 1978 en 1981 werden bij beide woningen enkele kleine onderdelen gewijzigd.

Omschrijving

Eenlaags dubbel woonhuis op rechthoekige plattegrond, opgetrokken in baksteen onder gewolfd zadeldak gedekt met sneldekpannen. Het dak, met aan alle zijden een fors overstek, heeft een eenvoudig geprofileerde bakgoot rustende op geprofileerde consoles. In de symmetrische voorgevel zeven vensterassen, achtereenvolgens van links naar rechts voorzien van twee T-vensters met tienruits bovenlicht onder rechte strek en bakstenen dorpel; een deels beglaasde paneel deur met tienruits bovenlicht onder rechte strek en met granito-dorpel; vervolgens weer twee vensters zoals eerder beschreven; een paneel deur zoals eerder beschreven en tenslotte een kruisvenster met openslaande ramen en twee tienruits bovenlichten. Op het dak, in het verlengde van de derde en vijfde vensteras, een houten dakkapel onder zadeldak gedekt met sneldekpannen en voorzien van een overstek met windveer. In de dakkapellen een gedeeld openslaand venster. De top is beschoten. In de asymmetrische linkerzijgevel op de begane grond twee kruisvensters zoals in de voorgevel en op de verdieping twee openslaande vensters onder rechte strek met bakstenen dorpel. In de rechterzijgevel op de begane grond twee kruisvensters zoals in de voorgevel. Het rechtervenster is voor de onderste helft voorzien van paneelluiken. Op de verdieping twee openslaande vensters met vierruits bovenlicht onder rechte strek met bakstenen dorpel. In de achtergevel centraal een in 1981 gewijzigde uitbouw onder dakschild met overstek, aan de achterzijde voorzien van twee grote en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

twee kleinere openslaande vensters. In de zijkanten, met beschoten top, een paneeldeur met bovenlicht. Oorspronkelijk bevonden de deuren zich in de achtergevel van de uitbouw en grensden aan de zijkanten aan het nu gewijzigde, overbouwde portaal.

Links van de uitbouw, in de achtergevel van het woonhuis van de sluiswachter, drie T-vensters zoals in de voorgevel, in de achtergevel van de woning van de sluis knecht, twee van dergelijke vensters. Ook hier op het dak twee dakkapellen zoals aan de voorzijde.

Waardering

Het dubbele woonhuis is van algemeen belang. Cultuurhistorische waarden: het object is van belang als uitdrukking van een bijzondere typologische ontwikkeling waarbij gebruik wordt gemaakt van gestandaardiseerde ontwerpen in dit trac.

Gaafheid/herkenbaarheid: het object is bovendien van belang vanwege de architectonische gaafheid van het type.

Ensemblewaarde: meer nog geldt de betekenis als essentieel onderdeel van een groter, eveneens nog grotendeels oorspronkelijk geheel waarbij alle onderdelen een functionele relatie hebben.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Sluiswachterswoning(K)

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument